

Η ελληνική επανάσταση και η πρώτη πράξη υποτέλειας (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Η Γαλλική επανάσταση και ο Ναπολέοντας τρομοκράτησαν τις βασιλικές δυναστείες της Ευρώπης και για να αυτοπροστατευθούν καθιέρωσαν την αρχή της νομιμότητας, δηλαδή την αρχή που αναγνώριζε ως νόμιμο μόνο το «παλαιό καθεστώς», το μοναρχικό, και παράνομο κάθε άλλο. Η αρχή αυτή καθιερώθηκε στο Συνέδριο της Βιέννης (1814-1815) και την υπερασπίστηκε με ζήλο η Ιερή Συμμαχία, την οποία συγκρότησαν στο Παρίσι (1815) αρχικά η Αυστρία, η Ρωσία και η Πρωσία, στη συνέχεια προσχώρησε και η Αγγλία την ίδια χρονιά και η Γαλλία το 1818.[1]

Το ξέσπασμα της ελληνικής επανάστασης του 1821 προκάλεσε έκπληξη, αιφνιδιασμό και καχυποψία, εν μέρει, στις ευρωπαϊκές αυλές. Αρχικά ομόφωνα την καταδίκασαν και ήλπιζαν ότι θα αποτελούσε γι' αυτούς μια «στιγμιαία ενόχληση».

Προχώρησαν, μάλιστα, και σε ιδεολογική τεκμηρίωση της ομόφωνης καταδίκης τους υποστηρίζοντας ότι η σκλαβιά σ'ένα δυνάστη, τον Σουλτάνο στην περίπτωση μας, είναι ευλογημένη από τον Θεό, ενώ η διεκδίκηση της εθνικής ελευθερίας/ανεξαρτησίας έργο του σατανά...

Η εξωτερική πολιτική των ευρωπαϊκών κρατών αρχίζει δειλά-δειλά να διαφοροποιείται από τις αρχές του 1823 με την παρουσία του Γεωργίου Κάνιγκ (1770-1827) στο Υπουργείο Εξωτερικών της Αγγλίας. Αυτός ουσιαστικά με τις διπλωματικές του επιλογές και πρωτοβουλίες δημιουργεί στην ευρωπαϊκή διπλωματία το Ελληνικό Ζήτημα. Μία από τις πρώτες του ενέργειες είναι να διακηρύξει την ουδετερότητα της Αγγλίας (25-3-1823) μεταξύ των δύο εμπολέμων, Ελλήνων και Τούρκων, χωρίς ταυτόχρονα να κλείνει την πόρτα στα ανακτοβούλια της Ευρώπης για την από κοινού επίλυση του ελληνικού ζητήματος.

Η Ρωσία και ο Τσάρος Αλέξανδρος Α (1801-1825) αντιλαμβανόμενος ότι η Αγγλία δημιουργεί συνθήκες πολιτικού προβαδίσματος σε σχέση με τους εμπόλεμους Έλληνες, την επόμενη χρονιά, τον Ιανουάριο του 1824, προτείνει το «Σχέδιο των τριών τμημάτων». Αυτό συνίστατο στη δημιουργία τριών ηγεμονιών/πριγκιπάτων κατά το υπόδειγμα των παραδουνάβιων ηγεμονιών. Με αυτήν την πρόταση - παρέμβασή του ο Ρώσος ηγεμόνας επεδίωκε και τους Έλληνες να «ικανοποιήσει» και τους Οθωμανούς να «καθησυχάσει». Το Σχέδιο, όμως, αυτό δεν είχε καμία διπλωματική τύχη.

Η κακή πορεία της ελληνικής επανάστασης μετά το 1823, η σύμπραξη του Μεχμέτ Αλή της Αιγύπτου (1769-1849) με τον Σουλτάνο και η αποβίβαση του Ιμπραήμ πασά (1789-1848) με στρατό στην Πελοπόννησο, θα υποχρεώσουν τους Έλληνες σε πολιτικό επαναπροσανατολισμό, που θα οδηγήσει στην δημιουργία των πρώτων κομμάτων με ξενικό όνομα -αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό- και «εξωτερικό προσανατολισμό». Με τον τρόπο αυτό οι επαναστατημένοι Έλληνες διευκόλυναν τις μεγάλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις να παρεμβαίνουν και να επηρεάζουν τις υποθέσεις τους, τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής πολιτικής.

Κορύφωση αυτής της μεταστροφής υπήρξε ο Σεπτέμβριος του 1825, όταν ο Γεώργιος Κάνιγκ δέχτηκε ελληνική επιτροπή -επικεφαλής της οποίας ήταν ο Δημήτριος Μιαούλης (1794-1836), γιος του ναυάρχου- και παρέλαβε την Πράξη υποτέλειας ή υποταγής (Act of submission). Την Πράξη αυτήν είχε προσυπογράψει όλη η τότε στρατιωτική, πολιτική και θρησκευτική ηγεσία, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (1770-1843), ο Ανδρέας Μιαούλης (1769-1835), ο Ανδρέας Ζαΐμης(1791-1840), ο Κ. Δεληγιάννης (1780-1862) και ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Άρτας Πορφύριος[2].

Σύμφωνα με αυτήν: «Ο Κλήρος, οι Παραστάται, οι Αρχηγοί, Πολιτικοί και Στρατιωτικοί ξηράς και θαλάσσης, του ελληνικού έθνους δυνάμει της παρούσης πράξεως θέτει εκουσίως την ιεράν παρακαταθήκην της ίδιας αυτού ελευθερίας, ανεξαρτησίας και της πολιτικής αυτού υπάρξεως υπό την μοναδικήν υπεράσπισιν της Α. Μ. του Γεωργίου Δ΄».[3]

Ο Άγγλος Υπουργός Εξωτερικών όμως δεν έδειξε τον αναμενόμενο ενθουσιασμό, αφού υποστήριξε ενώπιον των Ελλήνων αντιπροσώπων ότι τόσο οι συνθήκες μεταξύ Αγγλίας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όσο και τα συμφέροντα της χώρας του στην περιοχή -οικονομικά και πολιτικά- δεν του επιτρέπουν να παραβιάσει την ουδετερότητα και να συμπαραταχθεί με το μέρος των Ελλήνων.

[1] Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του κειμένου στηρίζεται σε πληροφορίες του βιβλίου της Ιστορίας της Γ΄ Λυκείου: Θέματα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας από τις πηγές (Αθήνα: Εκδοτικός οίκος ΟΕΔΒ, 1991)179-272.

[2] «Οι κινήσεις των Ελλήνων πολιτικών ηγετών και η πράξη υποτέλειας (1825)», Θέματα Νεότερης και Σύγχρονης ιστορίας από της πηγές, Γ΄ Λυκείου, ΟΕΔΒ, 1997, σσ. 213-217.

[3] Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ιστορία του Ελληνικού έθνους, τόμος έκτος (Αθήνα, εκδοτικός οίκος Ελευθερουδάκη)156.

Το κείμενο είναι το πρώτο μέρος του άρθου «Η διπλωματική πορεία που οδήγησε στο Πρωτόκολλο ανεξαρτησίας της Ελλάδας (3 Φεβρουαρίου 1830)» του κ. Ηρακλή Ψάλτη.